

- **9 Mayıs 2026, Çocuk Hakları Perspektifinden Aşı Reddi: Hukuki ve Tıbbi Boyut Paneli (Çocuk Hakları Merkezi& Sağlık Hukuku Merkezi&İstanbul Tabip Odası):**

Çocuk Hakları Perspektifinden Aşı Reddi: Hukuki ve Tıbbi Boyut Paneli İstanbul PANEL SONUÇ BİLDİRGESİ

İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi, Sağlık Hukuku Merkezi ve İstanbul Tabip Odası Çocuk Hakları Komisyonu ile birlikte çalışmaları yürütülen son derece güncel ve önemli bir konu olan “**Çocuk Hakları Perspektifinden Aşı Reddi: Hukuki ve Tıbbi Boyut**” paneli, 09.05.2026 tarihinde İstanbul Barosu’nda gerçekleştirilmiştir.

Çocukluk dönemi aşıları, çağdaş sağlık sistemlerinin en etkili koruyucu sağlık uygulamalarından biri olarak kabul edilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve UNICEF verileri, küresel ölçekte aşılama oranlarında meydana gelen düşüşlerin kızamık başta olmak üzere önlenebilir bulaşıcı hastalıkların yeniden yayılım riskini artırdığını ortaya koymaktadır. Bu durum, çocukluk dönemi aşılarını yalnızca bireysel sağlık tercihi meselesi olmaktan çıkarmakta; çocuk hakları, kamu sağlığı ve devletin pozitif yükümlülükleri bakımından çok boyutlu bir hukuk alanına dönüştürmektedir.

Panel kapsamında yapılan değerlendirmelerde; çocukluk dönemi aşılarının, çocuğun yaşama hakkı, sağlıklı gelişim hakkı ve en yüksek sağlık standardına erişim hakkının ayrılmaz bir unsuru olduğu vurgulanmıştır. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 3. maddesinde düzenlenen “**çocuğun üstün yararı**” ilkesi doğrultusunda, çocukların korunabilir hastalıklara karşı bağışıklanmasının devletler bakımından temel bir yükümlülük olduğu ifade edilmiştir.

Panelde özellikle vurgulanan hususlardan biri; velayet hakkının mutlak ve sınırsız bir yetki olmadığıdır. Ebeveynlerin çocuk adına sağlık kararları alma yetkisi bulunmakla birlikte, bu yetkinin çocuğun üstün yararına aykırı biçimde kullanılamayacağı belirtilmiştir. Bilimsel temelden yoksun gerekçelerle çocukluk dönemi aşılarının reddedilmesinin, yalnızca çocuğun bireysel sağlığını değil, toplum sağlığını da tehdit eden sonuçlar doğurduğu değerlendirilmiştir. Etik açıdan ise konu; otonomi, zarar vermeme, yarar sağlama, adalet ve toplumsal dayanışma ilkeleri çerçevesinde ele alınmıştır. Özellikle bağışıklık sistemi baskılanmış bireylerin, kronik hastaların ve tıbbi nedenlerle aşı olamayan çocukların korunması bakımından toplumsal bağışıklığın hayati önem taşıdığı ifade edilmiştir. Bu kapsamda aşılama politikalarının yalnızca bireysel tercih ekseninde değerlendirilemeyeceği, kamusal sorumluluk boyutunun da dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Bu çerçevede panel sonucunda;

- Çocukluk dönemi aşılarının, **çocuğun üstün yararı** ilkesinin ayrılmaz bir parçası olduğu,
- Devletin, çocukların önlenebilir hastalıklardan korunması konusunda pozitif yükümlülüğe sahip bulunduğu,
- Aşı reddi meselesinin yalnızca bireysel özgürlük kapsamında değerlendirilemeyeceği; toplum sağlığı ve sosyal dayanışma ilkeleri bakımından da ele alınması gerektiği,
- Türk hukukunda çocukluk dönemi aşılarına ilişkin açık, erişilebilir ve öngörülebilir bir yasal düzenlemeye ihtiyaç bulunduğu,

- Hazırlanacak özel bir “**Aşı Kanunu**” ile zorunlu aşıların kapsamı, istisna halleri, ebeveyn itiraz mekanizmaları, devletin sorumluluğu ve tazmin süreçlerinin ayrıntılı biçimde düzenlenmesi gerektiği,
- Çocuk hakları eksenli, bilimsel verilere dayalı ve insan hakları odaklı sağlık politikalarının geliştirilmesinin zorunlu olduğu,

sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Netice itibarıyla; çocukluk dönemi aşıları, yalnızca bireysel tıbbi müdahale niteliği taşımamakta; çocukların yaşam hakkının, toplum sağlığının ve sosyal dayanışma ilkesinin korunması bakımından anayasal ve uluslararası hukuk boyutu bulunan bir kamusal sorumluluk alanı oluşturmaktadır. Bu nedenle hukuk düzeninin, çocuğun üstün yararı ilkesini merkeze alan, bilimsel verilerle desteklenen ve temel haklar arasında ölçülülük esasına dayalı bir yaklaşım geliştirmesi gerektiği değerlendirilmiştir.